

Griekenland na de verkiezingen.

Geen samenwerking tussen linkse partijen, Syriza in coalitie met Onafhankelijke Grieken

Na de Griekse verkiezingen en de regeringsvorming spraken we met Andros Payiatsos van Xekinima, de Griekse zusterorganisatie van LSP. Een interview door NIALL MULHOLLAND van het CWI.

Wat is het belang van dit verkiezingsresultaat?

“Het verkiezingsresultaat is van historisch belang. Het wijst op de ineenstorting van de oude krachten die het politieke toneel decennialang domineerden. Er is ook de opmars van de nieuwe linkse kracht Syriza, in 2010 goed voor 4 tot 5% en nu de grootste partij met 36,5% en dit op basis van een links programma.

“Deze linkse vooruitgang was er ondanks de massale angstcampagne van de heersende klasse in Griekenland die dreigde dat een overwinning van Syriza tot de ineenstorting van het land en een exit uit de euro zou leiden. Dit had geen effect, of toch slechts beperkt. De massa's stemden nog steeds voor Syriza, zeker in de arbeidersbuurten in de grote steden waar Syriza dicht bij een absolute meerderheid kwam.

“De oude sociaaldemocratische partij Pasok is herleid tot amper 5%. Dat is ongeveer een derde van het resultaat dat in 1974 bij de eerste verkiezingsdeelname werd behaald. Pasok moet de neofascisten van Gouden Dageraad laten voorgaan. Bovendien was er nog een afsplitsing met Papandreou, de voormalige premier van Pasok, die een nieuwe partij in het leven riep in een poging om niet verder in de neergang van Pasok meegesleurd te worden. Deze nieuwe partij, de Beweging voor Democratisch Socialisme, haalde 2,5% en bleef dus onder de kiesdrempel van 3%.

“Griekenland kende sinds het begin van de economische crisis een krimp van 27% van het BBP. Dat is economisch gezien meer dan onder de bezetting door de nazi's in de Tweede Wereldoorlog. Er is een massale armoede, officiële schattingen stellen dat 6,3 van de 11 miljoen mensen op of onder de armoedegrens van amper 450 euro per maand leven. De werkloosheidsgraad bedraagt 26-27%, onder jongeren is dat 55%. Zowat 100.000 jongeren hebben het land verlaten. Er zijn elementen van een sociale ineenstorting en massale verarming van de samenleving. Het is

onder deze omstandigheden dat een regering van Syriza oplossingen moet vinden.”

Syriza kondigde meteen aan dat het een coalitie zou vormen met de Onafhankelijke Grieken. Waarom kwam er geen coalitie met de communistische partij KKE?

“Syriza vroeg de KKE om een regering van linkse partijen te vormen. KKE weigerde dit, de partij heeft een sectaire opstelling van isolement waarbij de verschillen op ideologisch en politiek vlak worden ingeroepen om te verklaren dat samenwerking niet mogelijk is. Dat is een algemene opstelling van de partij en niet enkel nu met betrekking tot Syriza en de regering.

“De KKE stelde dat ze zelfs geen vertrouwen zou geven aan een minderheidsregering van Syriza. De KKE beweert erg trots te zijn omdat ze met 1% vooruitgang in vergelijking met juni 2012, dat is een stijging met ongeveer 50.000 stemmen. Het is een belachelijk argument. Nu haalt de partij 5,5% tegenover 4,5% in 2012. Maar in 1981 was de KKE nog goed voor 11%. We kennen de meest rampzalige crisis in de Griekse samenleving sinds decennia en de KKE klopt zich op de borst omdat ze 5,5% haalt. Dat is een schande!

“Het liet de leiding van Syriza toe om een coalitie te vormen met de Onafhankelijke Grieken. Een deel van de leiding van Syriza, het rechtser deel, was altijd al voorstander van een coalitie met de Onafhankelijke Grieken ook al werd dit niet openlijk gezegd. Ze wilden deze coalitie als alibi om geen socialistisch beleid te moeten voeren zoals dit door de basis en door de werkende bevolking wordt geëist.

“De Onafhankelijke Grieken ontstonden in 2012 als een populistische afsplitsing van de conservatieve Nieuwe Democratie. Dat was toen Samaras (de vorige premier) een bocht van 180 graden

maakte en zijn eerdere verzet tegen het memorandum overboord gooide om een nieuw akkoord met de trojka te sluiten en een hard besparingsbeleid te voeren. De Onafhankelijke Grieken zijn rechts. Ze hebben geen banden met de arbeidersklasse of de linkerszijde. Ze zijn voorstander van de markt en van het kapitalistische systeem. Ze zijn niet voor een exit uit de EU of de eurozone, maar wel tegen het memorandum en het besparingsbeleid. De partij staat voor een mild nationalisme dat ze zelf omschrijven als patriottisme. Ze gaan op zich niet in tegen de EU en de eurozone, maar ze zijn daar wel toe bereid indien het tot een confrontatie met de trojka komt.

“Deze kracht zal geen duurzame partner zijn voor Syriza. Het maakt dat de nieuwe regering van bij het begin instabiel zal zijn omdat ze zich baseert op krachten uit tegenovergestelde kampen.”

Internationaal was er heel wat enthousiasme voor de overwinning van Syriza. Is dat in Griekenland ook het geval?

“De opmars van Syriza wordt internationaal op enthousiasme onthaald en lijkt een dynamiek te geven aan de linkerszijde en sociale bewegingen om in het offensief te gaan. Het potentieel daarvoor is ook effectief aanwezig.

“In Griekenland ligt dit wat anders. De beste manier om de huidige situatie te omschrijven, is dat veel werkenden en jongeren een zucht van verluchting slaken zonder dat er grote feesten zijn. Syriza heeft teveel water in de wijn gedaan, wordt gezegd. Zeker in de recente periode was dit het geval. Het programma werd afgezwakt en wordt stilaan erg vaag.

“Veel werkenden denken dat het niet zo erg kan zijn als voorheen. Er was een algemeen gevoel dat de barbaarse aanvallen van de regering en de trojka moesten stoppen en dus werd massaal op Syriza gestemd. Er is echter ook twijfel over wat er nu zal komen. Dit bleek onder meer uit het feit dat er op het feest op de verkiezingsavond maar ongeveer 5.000 mensen op straat kwamen in Athene, dat is minder dan de helft van het ledenaantal van Syriza in de hoofdstad. Er is een afwachtende houding over wat de overwinning van Syriza zal betekenen, maar tegelijk is er vreugde omdat PASOK en Nieuwe Democratie werden afgestraft.”

Gouden Dageraad slaagde erin om stand te houden ondanks de vervolging door de overheid en de gevangenneming van een aantal partijleiders. Wat is het gevaar van een nieuwe opbouw van Gouden Dageraad in de komende periode?

“Waakzaamheid is geboden. De grote linkse partijen onderschaten doorgaans het gevaar van de neofascisten. Gouden Dageraad heeft aangetoond dat het een redelijk grote vaste kern van kiezers heeft van enkele honderdduizenden. En dat voor een openlijke neonazipartij waarvan geweten is dat leden tot moorden overgaan. Ondanks die elementen haalde de partij een gelijkaardig resultaat als in 2012. Het betekent dat het gevaar van neofascisme opnieuw op de voorgrond zal treden, zeker indien de regering de gewekte hoop niet inlost. Links moet daarop voorbereid zijn.”

In de verkiezingscampagne had Xekinima geen kandidaten. Het was niet mogelijk om tot een akkoord met Syriza te komen, maar toch voerde Xekinima campagne. Hoe verliep dit?

“We hadden een erg goede campagne, zeker als je weet dat er maar 11 campagnedagen waren. De verkiezingen werden erg plots aangekondigd door de uittrekkende regering en Syriza had net als de andere partijen meer dan twee weken nodig om over de kandidatenlijsten te beslissen. De leiding van Syriza was niet akkoord met de kandidaten die wij voorstelden voor lokale lijsten van Syriza, omdat ze wist dat we verkozenen zouden halen en de leiding wilde niet dat deze verkozenen een linkse oppositie zouden vormen binnen en buiten Syriza.

“Maar Xekinima voerde wel campagne, ondanks de weigering van Syriza om onze kandidaten op de lijsten te plaatsen. De leden van Xekinima begrepen goed dat een overwinning van Syriza belangrijk was voor de samenleving en de arbeidersklasse. We verdeelden elke dag zowat 9.000 pamfletten en verkochten bijna 250 kranten per dag. Het bracht ons in contact met heel wat mensen. Nu zullen we open afdelingsvergaderingen houden in verschillende buurten. Tijdens de verkiezingscampagne was het moeilijk om dergelijke meetings te houden.”

Wat zal er nu gebeuren met de onderhandelingen tussen de nieuwe Griekse regering en de trojka en de Duitse regering in het bijzonder? Er wordt gesteld dat Merkel wel eens een harde positie zou innemen en dat dit ondanks de bedoelingen van Tsipras kan leiden tot een Grieks bankroet. Maar anderzijds wordt ook gesteld dat de druk om de eurozone intact te houden de trojka en Merkel ertoe kan aanzetten om de Griekse schulden opnieuw te onderhandelen en de schuld niet kwijt te schelden maar te betaling ervan te spreiden.

“Dit is een cruciale kwestie. Het is duidelijk dat beide kampen willen onderhandelen en tot een compromis komen. De leiding van Syriza wil zeker een compromis. Merkel lijkt bereid te zijn tot een vorm van compromis. Anders zou het immers tot een kettingreactie kunnen leiden waarbij de eurozone in een diepe crisis terecht komt. Maar het is nog maar de vraag of ze tot een compromis kunnen komen.

“Ik veronderstel dat Merkel op bepaalde zaken bereid is om toe te geven. Zo is er wellicht bereidheid om de betaling van de schulden over een langere periode te spreiden, waardoor de druk op de begroting de komende jaren wat verlicht zou worden.

“Maar anderzijds zal Syriza moeten toegeven op de beloften die ze aan de Griekse werkende bevolking heeft gedaan. Die beloften omvatten onder meer een verhoging van het minimumloon tot het niveau van voor de crisis, sociale uitkeringen voor de armste lagen die nu niet in staat zijn om te overleven met onder meer voedsel en elektriciteit voor wie er geen toegang tot heeft. Er werd aangekondigd dat de arbeidsverhoudingen opnieuw zouden gewijzigd worden na de volledige deregulering. Syriza wil een einde maken aan de slavenverhoudingen die steeds vaker voorkomen in de private sector, waar het niet uitzonderlijk is om tot 12 uur per dag te werken en dit gedurende zeven dagen per week zonder dat er overloon wordt betaald. Ook moet een einde gemaakt worden aan de goudmijnen in Halkidiki in het noorden van Griekenland, wat onder meer belangrijk is voor het milieu. Syriza moet het ontslagen personeel van de overheidszender ERT opnieuw aanwerven. En zo zijn er nog heel wat elementen.

“Syriza moet minstens een poging doen om deze zaken te realiseren, het gaat immers om basiseisen van de kiezers en de basis van de partij. Indien Syriza dit niet realiseert van bij het begin

van de regeerperiode, dan zal het tot een crisis binnen Syriza leiden. Syriza zal gedwongen worden om deze maatregelen uit te voeren.

“Maar terwijl deze eisen absoluut noodzakelijk zijn als antwoord op de humanitaire crisis in Griekenland, gaan ze regelrecht in tegen het beleid van de trojka de afgelopen vier jaar. De vraag is dan ook hoe de Duitse heersende klasse een compromis kan sluiten met de Griekse regering. Het valt te betwijfelen of zo'n akkoord er komt. Het is dan ook niet zeker wat de krachtsverhoudingen zullen zijn na de onderhandelingen tussen Griekenland en de trojka, de kwestie van het bankroet zal terug op de agenda komen.

“Wij zeggen dat indien Griekenland failliet gaat en buiten de eurozone belandt, de linkse regering onmiddellijk moet overgaan tot een controle op het kapitaal en het krediet en tot een overheidsmonopolie op buitenlandse handel als onderdeel van een breder programma met de nationalisatie van de banken en de sleutelsectoren van de economie, arbeiderscontrole en -beheer, een geplande economie, ... als antwoord op de crisis, om de levensvoorwaarden van de werkende bevolking te vrijwaren en om tot fundamentele socialistische verandering te komen.”

Welke rol zal Xekinima in de komende periode spelen?

“De leiding van Syriza zal de Onafhankelijke Grieken als alibi gebruiken om niet over te gaan tot de nodige linkse en socialistische maatregelen. We moeten blijven eisen dat een beleid in het belang van de werkende bevolking wordt gevoerd. Als dit tot een regeringscrisis en vervroegde verkiezingen leidt, dan is dat maar zo.

“De belangrijkste rol die wij kunnen spelen, samen met andere linkse krachten binnen en buiten het ‘Initiatief van de 1000’, is

om op te komen voor een socialistisch alternatief en dit samen te doen met linkse krachten binnen en buiten Syriza. Er zijn sterke bewegingen van onderuit nodig. Een belangrijk effect van deze regering op de samenleving is dat het wat ademruimte biedt aan de werkende bevolking en de sociale bewegingen waardoor er een offensief kan volgen. Dit betekent dat de werkenden zullen mobiliseren om terug te eisen wat ze de afgelopen jaren verloren.

“In deze situatie kan een regering van Syriza naar links geduwd worden en kan ze overgaan tot maatregelen die verder gaan dan wat de leiding van de partij vandaag voor ogen heeft.

“Voor ons komt het erop aan om de onafhankelijke acties van de arbeidersbeweging van onderuit te ondersteunen en te versterken. Dit zal het karakter van de strijd in de komende periode bepalen. De enige uitweg uit de crisis is de toepassing van een socialistisch beleid en een socialistisch programma. Gelijk welke regering die dit niet doet, zal in crisis eindigen.

“We roepen Syriza bijvoorbeeld op om de schulden te verwerpen, een leefbaar minimumloon en minimumpensioen in te voeren, te investeren in gezondheidszorg en onderwijs, ... Een socialistisch programma houdt ook in dat de grote bedrijven in publieke handen worden genomen en dit onder democratische arbeiderscontrole en -beheer zodat de belangen van de meerderheid van de bevolking centraal zouden staan.

“Het wereldwijde enthousiasme na de overwinning van Syriza wijst erop dat de Griekse arbeidersklasse over miljoenen bondgenoten beschikt in Europa en de international arbeidersklasse. Een socialistisch programma van een linkse regering zou een enorm gehoor vinden doorheen Europa en zou een inspiratie zijn. Het zou de kwestie van een socialistische confederatie in Europa op vrije en gelijkwaardige basis stellen.”

Party	Vote			Seats	
	Votes	%	±pp	Won	+/-
Coalition of the Radical Left (SYRIZA)	2,246,064	36.34	▲9.45	149	▲78
New Democracy (ND)	1,718,815	27.81	▼1.85	76	▼53
Golden Dawn (XA)	300,447	4.28	▼0.64	17	▼1
To Potami (Potami)	373,868	6.05	New	17	▲17
Communist Party of Greece (KKE)	338,138	5.47	▲0.97	16	▲3
Independent Greeks (ANEL)	293,371	4.75	▼2.76	19	▼7
Panhellenic Socialist Movement-Democratic Alignment (PASOK-DAP)	209,402	4.68	▼7.60	13	▼20
Movement of Democratic Socialists (KIDISO)	152,230	2.46	New	0	±0
Union of Centrists (EK)	110,826	1.79	▲1.50	0	±0
Teleia (Apostolos Gkletsos)	109,403	1.77	New	0	±0
Popular Orthodox Rally (I AOS)	63,692	1.03	▼0.55	0	10
Front of the Greek Anticapitalist Left MARS (ANTARSYA MARS)	39,455	0.64	▲0.32	0	±0
Greens-Democratic Left (Prasinoi-DIMAR)	30,074	0.49	▼5.76	0	▼17
Marxist-Leninist Communist Parties of Greece (KKL (m-l)/M-L KKL)	8,033	0.13	▲0.01	0	±0
Democratic National Reform Union (DFRM)	7,608	0.12	New	0	10
Greek People's Democratic Liberation (ELLADA)	4,789	0.08	New	0	±0